

W przypadku śmierci adresata przesyłki rejestrowanej do jej doręczenia stosuje się przepisy art. 32–33 PrPoczt, w stosunku zaś do przekazu pieniężnego – zasady z art. 34 ustawy omówione powyżej.

Art. 38. [Pełnomocnik pocztowy]

1. Operator pocztowy może przyjąć od adresata pisemne oświadczenie o udzieleniu innej osobie pełnomocnictwa do odbioru przesyłek lub przekazów pocztowych, zwanego dalej „pełnomocnictwem pocztowym”.

2. Pełnomocnictwo pocztowe obejmuje:

- 1) imię i nazwisko oraz rodzaj, serię i numer dokumentu ze zdjęciem potwierdzającego tożsamość osoby udzielającej pełnomocnictwa;**
- 2) zakres pełnomocnictwa;**
- 3) imię i nazwisko oraz rodzaj, serię i numer dokumentu ze zdjęciem potwierdzającego tożsamość pełnomocnika.**

3. Pełnomocnictwa pocztowego adresat udziela w obecności pracownika operatora pocztowego w placówce pocztowej tego operatora lub, w przypadku gdy adresat nie jest w stanie poruszać się samodzielnie, w miejscu jego pobytu, okazując dokument potwierdzający tożsamość.

4. Operator pocztowy może określić w regulaminie świadczenia usług pocztowych lub regulaminie usług powszechnych inne przypadki, w których może być udzielone pełnomocnictwo pocztowe poza placówką pocztową tego operatora.

5. Pełnomocnictwo pocztowe może być odwołane w każdym czasie.

6. Za przyjęcie pełnomocnictwa pocztowego i jego odwołanie operator pocztowy może pobrać opłatę, jeżeli opłata za tę czynność określona została w cenniku usług pocztowych lub cenniku usług powszechnych.

Spis treści

	Nb
1. Zakres regulacji	1
2. Pełnomocnictwo pocztowe	2
3. Zakres pełnomocnictwa	3

4. Odwołanie pełnomocnictwa	4
5. Opłata za pełnomocnictwo	5

1. **Zakres regulacji.** W sytuacji, w której adresat nie ma możliwości osobistego odbioru przesyłki, może być ona, o ile przepisy szczególne nie stanowią inaczej, doręczona pełnomocnikowi adresata upoważnionemu na podstawie pełnomocnictwa udzielonego **na zasadach ogólnych** lub na podstawie **pełnomocnictwa pocztowego** (art. 37 ust. 2 pkt 2).

2. **Pełnomocnictwo pocztowe.** Ustawodawca wprowadził tym samym jako regulację dodatkową, obok zasad udzielania pełnomocnictw wynikających z KC, szczególny rodzaj pełnomocnictwa, tj. pełnomocnictwo pocztowe. Obejmuje ono upoważnienie do odbioru przesyłek lub przekazów pocztowych i udzielane jest przez adresata innej osobie **w formie pisemnego oświadczenia**. Pełnomocnictwo pocztowe jest udzielane **w obecności pracownika operatora pocztowego** w placówce pocztowej tego operatora lub, w przypadku gdy adresat nie jest w stanie poruszać się samodzielnie, w miejscu jego pobytu. Operator pocztowy może określić w regulaminie świadczenia usług pocztowych lub w regulaminie usług powszechnych inne przypadki, w których pełnomocnictwo pocztowe może być udzielone poza jego placówką.

Konstrukcja przepisu w zakresie, w jakim stanowi on o obecności pracownika operatora pocztowego przy udzieleniu pełnomocnictwa, jest podobna do procedury składania podpisów na aktach notarialnych i poświadczonych dokumentach w obecności notariusza z art. 88 zdanie pierwsze ustawy z 14.2.1991 r. – Prawo o notariacie (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 1796 ze zm.). Oczywiście pracownik operatora pocztowego nie nabywa z mocy art. 38 ust. 3 PrPoczt uprawnień notariusza, ale analogicznie jak notariusz ma być gwarantem **prawdziwości danych mocodawcy i autentyczności jego podpisu**. Należy zatem przyjąć, że za błędy dotyczące danych adresata odpowiada operator jako ten podmiot, którego pracownik miał wgląd w dokument tożsamości adresata. Z tych też względów pełnomocnictwo jest skutecznie złożone wyłącznie wobec tego operatora pocztowego, w obecności którego pracownika zostało udzielone, nie zaś wobec każdego działającego na rynku operatora pocztowego.

Pełnomocnictwo pocztowe obejmuje:

- 1) imię i nazwisko oraz rodzaj, serię i numer dokumentu ze zdjęciem potwierdzającego tożsamość osoby udzielającej pełnomocnictwa;

- 2) zakres pełnomocnictwa;
- 3) imię i nazwisko oraz rodzaj, serię i numer dokumentu ze zdjęciem potwierdzającego tożsamość pełnomocnika.

Przy udzieleniu pełnomocnictwa adresat potwierdza pracownikowi operatora pocztowego swoją tożsamość, **okazując dokument potwierdzający jego tożsamość**, w treści zaś pełnomocnictwa wskazuje się serię i numer dokumentu ze zdjęciem potwierdzającego tożsamość pełnomocnika. Na mocy obowiązującego prawa dokumentami **potwierdzającymi tożsamość** są:

- 1) dowód osobisty (art. 4 ustawy z 6.8.2010 r. o dowodach osobistych, t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 391 ze zm.);
- 2) paszport (art. 4 ustawy z 13.8.2006 r. o dokumentach paszportowych, t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 758);
- 3) karta pobytu cudzoziemca i polski dokument tożsamości cudzoziemca (art. 226 ust. 1 i 3 CudzU);
- 4) dokument podróży (art. 28 Konwencji dotyczącej statusu uchodźców, sporządzonej w Genewie 28.7.1951 r., Dz.U. z 1991 r. Nr 119, poz. 515 i 516).

Jak już wskazano powyżej, **obligatoryjna obecność pracownika** operatora pocztowego przy udzielaniu pełnomocnictwa ma gwarantować, że dane mocodawcy będą prawidłowe. Operator nie ma natomiast prawa weryfikować w momencie udzielania pełnomocnictwa **danych pełnomocnika** pocztowego, w tym żądać okazania jego dokumentu tożsamości. Ustalanie tożsamości pełnomocnika pocztowego jest dokonywane przez pracownika operatora dopiero w chwili doręczania przesyłki.

Za prawidłowość danych pełnomocnika pocztowego na pełnomocnictwie odpowiada wyłącznie mocodawca. Błędne lub nieprawidłowe dane pełnomocnika, jeżeli nie stanowią oczywistych omyłek pisarskich, będą skutkować odmową wydania przez operatora pocztowego korespondencji.

- 3 3. Zakres pełnomocnictwa. Określenie zakresu pełnomocnictwa** wskazuje, czy pełnomocnik pocztowy jest upoważniony do odbioru całości korespondencji skierowanej do adresata, czy też określonego rodzaju korespondencji lub wyłącznie korespondencji kierowanej od określonego nadawcy. Możliwe jest także udzielenie pełnomocnictwa pocztowego do odbioru jednej konkretnej przesyłki.

Nie stoi w sprzeczności z art. 38 PrPoczt, aby operator pocztowy stosował opracowany przez siebie **formularz** pełnomocnictwa jako

dokument, przy użyciu którego udzielane jest pełnomocnictwo pocztowe.

4. Odwołanie pełnomocnictwa. Pełnomocnictwo pocztowe może być odwołane w każdym czasie. Należy uznać, że jest to *lex specialis* w stosunku do **art. 101 § 1 KC**, który dopuszcza możliwość zrzeczenia się przez mocodawcę odwołania pełnomocnictwa z przyczyn uzasadnionych treścią stosunku prawnego będącego podstawą pełnomocnictwa. W przypadku pełnomocnictwa pocztowego takie rozwiązanie jest wyłączone.

Artykuł 38 ustawy nie zawiera regulacji co do trwałości i obowiązywania pełnomocnictwa pocztowego po śmierci mocodawcy lub pełnomocnika. W takich sytuacjach pełnomocnictwo udzielone na zasadach ogólnych, zgodnie z art. 101 § 2 KC, wygasa ze śmiercią mocodawcy lub pełnomocnika, chyba że w pełnomocnictwie inaczej zastrzeżono z przyczyn uzasadnionych treścią stosunku prawnego będącego podstawą pełnomocnictwa. Brak analogicznej regulacji w ustawie, jak również brak możliwości stosowania nawet odpowiednio przepisów KC prowadzi do wniosku, że udzielone pełnomocnictwo pocztowe obowiązuje pomimo śmierci mocodawcy lub pełnomocnika. Taka wykładnia byłaby nie tylko sprzeczna z celem wprowadzenia instytucji pełnomocnika pocztowego, lecz także z zasadami logiki i doświadczenia życiowego. Wobec powyższego należy przyjąć, także mając na względzie bezpieczeństwo obrotu pocztowego i ochronę tajemnicy pocztowej, że śmierć pełnomocnika lub mocodawcy skutkuje wygaśnięciem pełnomocnictwa pocztowego.

5. Opłata za pełnomocnictwo. Za przyjęcie pełnomocnictwa pocztowego i jego odwołanie operator pocztowy może pobrać opłatę, jeżeli opłata za tę czynność określona została w cenniku usług pocztowych lub cenniku usług powszechnych. *A contrario* za zmianę pełnomocnictwa, obejmującą np. zmianę danych identyfikujących pełnomocnika lub mocodawcę (zmiana nazwiska, dokumentu tożsamości) lub zakresu umocowania, operator pocztowy nie może pobierać opłat. Z uwagi na brak odmiennych regulacji można przyjąć, że opłata za przyjęcie lub odwołanie pełnomocnictwa może być ustalona na dowolnym poziomie. Jednak nie jest w interesie samego operatora ustalanie tej opłaty w zbyt wygórowanej wysokości. Adresat może zawsze udzielić pełnomocnictwa na zasadach ogólnych, bez ponoszenia dodatkowej opłaty, a operator zobowiązany jest wówczas

doręczyć przesyłkę zgodnie z treścią takiego pełnomocnictwa i nie ma prawa żądać ustanowienia odrębnego pełnomocnictwa pocztowego.

Art. 39. [Zwrot przesyłki operatorowi pocztowemu]

1. Przesyłka pocztowa niewłaściwie doręczona do oddawczej skrzynki pocztowej z powodu mylnego lub nieaktualnego adresu lub oznaczenia adresata albo nieprawidłowego doręczenia może być zwrócona operatorowi pocztowemu przez:

- 1) wrzucenie przesyłki do skrzynki na zwroty, jeżeli taka skrzynka została umieszczona przez właściciela lub współwłaściciela nieruchomości;
- 2) przekazanie przesyłki w placówce pocztowej operatora pocztowego, który zamieścił na przesyłce informację potwierdzającą przyjęcie przez niego opłaty za usługę pocztową, osobie upoważnionej przez tego operatora;
- 3) przekazanie przesyłki osobie upoważnionej do doręczania przesyłek przez operatora pocztowego, który zamieścił na przesyłce informację potwierdzającą przyjęcie przez niego opłaty za usługę pocztową;
- 4) wrzucenie przesyłki do nadawczej skrzynki pocztowej operatora wyznaczonego, po uprzednim naniesieniu napisu „ZWROT”.

2. Operator wyznaczony jest obowiązany do:

- 1) wydzielania zwrotów ze swoich nadawczych skrzynek pocztowych od nadanych przesyłek pocztowych oraz odbierania zwrotów ze skrzynek na zwroty, jeżeli właściciel lub współwłaściciel nieruchomości to umożliwia;
- 2) przekazywania zwrotów właściwym operatorom pocztowym, którzy zamieścili na przesyłkach informację potwierdzającą przyjęcie przez nich opłaty za usługę pocztową.

3. Operator pocztowy, który zamieścił na przesyłce pocztowej informację potwierdzającą przyjęcie przez niego opłaty za usługę pocztową, jest obowiązany do przyjęcia zwrotu tej przesyłki.

4. Operator pocztowy, który zamieścił na przesyłce pocztowej informację potwierdzającą przyjęcie przez niego opłaty za usługę pocztową, jest obowiązany do uiszczenia opłaty za czynności operatora wyznaczonego związane z wykonaniem zwrotu, jeżeli

operator wyznaczony określił taką opłatę w cenniku usług pocztowych.

5. W przypadku gdy w skrzynce na zwroty lub nadawczej skrzynce pocztowej operatora wyznaczonego znajduje się:

- 1) przesyłka pocztowa, której nie można zwrócić właściwemu operatorowi pocztowemu z jednoczesnym pobraniem stosownej opłaty – operator wyznaczony traktuje tę przesyłkę jako niedoręczalną;
- 2) druk bezadresowy – operator wyznaczony jest uprawniony do jego zniszczenia.

Spis treści

	Nb
1. Zakres regulacji	1
2. Błędnie doręczona przesyłka	2
3. Zwrot przesyłki	3
4. Procedura zwrotów	4

1. **Zakres regulacji.** Choć redakcja przepisu art. 39 ust. 1 PrPoczt 1 nie wskazuje tego wprost, to jest on skierowany do osoby, która przez pomyłkę w swojej skrzynce oddawczej otrzymała przesyłkę do niej niezaadresowaną. Przyczynami takiego stanu według ustawodawcy są: mylny lub nieaktualny adres lub takie oznaczenie adresata albo nieprawidłowe doręczenie, tj. po prostu pomyłka listonosza przy rozdzielaniu przesyłek i umieszczenie przesyłki w niewłaściwej skrzynce pocztowej. W praktyce sytuacja taka dotyczyć będzie przesyłek nierejestrowanych, bo one nie wymagają doręczenia do rąk adresata, a w przypadku przesyłek rejestrowanych obejmować będzie przypadki, w których adresat wyrazi zgodę na ich doręczanie bez pokwitowania („R” na skrzynce oddawczej), albo nieprawidłowo doręczonych awiz.

2. **Błędnie doręczona przesyłka** może być zwrócona operatorowi 2 pocztowemu. Termin „może” oznacza, że nie jest to obowiązek osoby, która znalazła w swojej skrzynce błędnie doręczoną przesyłkę, a wyłącznie uprawnienie do takiego działania. Zresztą trudno byłoby nałożyć *ex lege* obowiązek zwrotu przesyłki, bo ani jego wyegzekwowanie, ani nawet stwierdzenie jego naruszenia i nałożenie sankcji nie byłoby możliwe.

3 3. Zwrot przesyłki może zostać zrealizowany na kilka sposobów. Pierwszym jest wrzucenie przesyłki do skrzynki na zwroty. Takie rozwiązanie jest możliwe wyłącznie wówczas, jeżeli skrzynka na zwroty została umieszczona przez właściciela lub współwłaściciela nieruchomości. Z przyczyn oczywistych brak takiej skrzynki w budynku lub na nieruchomości wyłącza ten sposób zwrotu. Operator wyznaczony zobowiązany jest do odbierania zwrotów ze skrzynek na zwroty pod warunkiem, że właściciel lub współwłaściciel nieruchomości mu to umożliwi. Istniejąca skrzynka na zwroty implikuje w sobie uprawnienie dostępu do niej operatora wyznaczonego. Drugim sposobem zwrotu jest przekazanie przesyłki w placówce pocztowej operatora pocztowego, który zamieścił na przesyłce informację potwierdzającą przyjęcie przez niego opłaty za usługę pocztową, osobie upoważnionej przez tego operatora. Kolejną możliwością zwrotu to przekazanie przesyłki osobie upoważnionej do doręczania przesyłek (listonoszowi) przez operatora pocztowego, który zamieścił na przesyłce informację potwierdzającą przyjęcie przez niego opłaty za usługę pocztową. Oba te rozwiązania wymagają zaangażowania osoby, której niewłaściwie doręczono przesyłkę. Taka osoba musi udać się do placówki pocztowej lub podjąć inne próby w celu skontaktowania się z osobą upoważnioną do doręczania przesyłek pocztowych, czyli z listonoszem. Co więcej, ponieważ zwrot przedmiotowej przesyłki nie może być dokonany u każdego operatora pocztowego, a zwraca ją się do tego, który zawarł umowę o świadczenie usług pocztowych, bo przyjął opłatę za usługę pocztową (co jest możliwe po analizie znaku opłaty pocztowej lub innego oznaczenia uiszczenia opłaty przez nadawcę), to może się zdarzyć, że taki operator nie będzie miał swojej placówki czy przedstawiciela w miejscowości niewłaściwego doręczenia przesyłki.

Ostatnim ze sposobów zwrotu jest wrzucenie przesyłki do nadawczej skrzynki pocztowej operatora wyznaczonego, po uprzednim naniesieniu na tej przesyłce napisu „ZWROT”. Konsekwentnie do tego sposobu ust. 2 nakłada na operatora wyznaczonego obowiązek wydzielania zwrotów przesyłek ze swoich nadawczych skrzynek pocztowych od nadanych przesyłek. Ustawodawca pominął sytuacje, które w praktyce wcale nie muszą należeć do rzadkości, że zwrot przesyłki nastąpi do skrzynki nadawczej operatora pocztowego niemającego statusu operatora wyznaczonego.

4 4. Procedura zwrotów wymaga współpracy operatora wyznaczonego z operatorem pocztowym, który zamieścił na przesyłce poczt-

wej informację potwierdzającą przyjęcie przez niego opłaty za usługę pocztową. Operator wyznaczony powinien przekazać przesyłkę zwróconą do operatora właściwego, a ten jest zobowiązany do jej przyjęcia.

Współpraca w zakresie zwrotów pomiędzy operatorem wyznaczonym a pozostałymi operatorami jest odpłatna, tj. operator pocztowy, który zamieścił na przesyłce pocztowej informację potwierdzającą przyjęcie przez niego opłaty za usługę pocztową, jest obowiązany do uiszczenia opłaty za czynności operatora wyznaczonego związane z wykonaniem zwrotu. Warunkiem skutecznego żądania opłaty jest określenie jej wysokości przez operatora wyznaczonego w cenniku usług pocztowych, a z uwagi na brak odmiennych regulacji opłata ta może być ustalona na dowolnie wysokim poziomie. Taka regulacja budzi wątpliwości co do zgodności z III DP, nakazującą zapewnienie przejrzystych i niedyskryminujących usług świadczonych w ramach usług powszechnych oraz ochronę interesu użytkowników i promocję rzeczywistej konkurencji.

Może się w praktyce zdarzyć, że przesyłka pocztowa nie może zostać zwrócona właściwemu operatorowi pocztowemu. W takim przypadku operator wyznaczony traktuje ją jako niedoręczalną, a wobec druków bezadresowych jest on uprawniony do ich zniszczenia. Uznanie przesyłki za niedoręczalną może wynikać m.in. z dwóch przesłanek: operator pocztowy nie istnieje (nie istniał nigdy albo zakończył działalność na moment zwrotu) lub operator pocztowy odmówił uiszczenia opłaty za zwrot. Operator wyznaczony nie ma prawa *a priori* uznać przesyłki za niedoręczalną z uwagi na nieistniejącego obiektywnie adresata, np. postać z bajki.

Omawiane rozwiązanie uznania przesyłki na niedoręczalną należy ocenić negatywnie pod kątem ochrony interesów nadawcy, który podnosi pośrednio odpowiedzialność za niedoręczenie przesyłki z uwagi na to, że jego operator zakończył działalność albo nie uiszczył operatorowi wyznaczonemu opłaty za zwrot. W praktyce może mieć to bardzo poważne konsekwencje, zwłaszcza gdy z mocy prawa przewidziano tzw. fikcję doręczenia, a nadawca nie ma wiedzy, że jego przesyłka została zwrócona, bo np. adresat zmarł lub się wyprowadził. Co więcej, żaden z operatorów pocztowych nie jest zobowiązany powiadomić nadawcy, że jego przesyłka nie może zostać doręczona z uwagi na wadliwy lub niewłaściwy adres. Być może *de lege ferenda* należałoby zapobiegać takim sytuacjom. Na przykład można zobowiązać każdego z operatorów pocztowych do odbioru

przesyłek źle doręczonych, a opłata za takie czynności powinna być skalkulowana w opłacie za usługę pocztową. Z kolei w przypadku odmowy odbioru od operatora wyznaczonego przesyłki zwróconej można byłoby wprowadzić sankcje nakładane przez regulatora na operatora właściwego wobec nadawcy.

Art. 40. [Obowiązek umieszczenia oddawczej skrzynki pocztowej]

1. Właściciel lub współwłaściciele:

- 1) nieruchomości gruntowych, na których znajduje się budynek mieszkalny,
- 2) budynku mieszkalnego stanowiącego odrębną nieruchomość – są obowiązani umieścić oddawczą skrzynkę pocztową spełniającą wymagania określone w przepisach wydanych na podstawie ust. 5.

2. Obowiązek, o którym mowa w ust. 1, jest realizowany:

- 1) w budynkach jednorodzinnych – przez umieszczenie oddawczej skrzynki pocztowej przed drzwiami wejściowymi do budynku lub w ogólnie dostępnej części nieruchomości;
- 2) w budynkach wielorodzinnych, w których wyodrębnione są co najmniej 3 lokale – przez umieszczenie w ogólnie dostępnej części nieruchomości zestawu oddawczych skrzynek pocztowych w liczbie odpowiadającej liczbie samodzielnych lokali mieszkalnych oraz lokali o innym przeznaczeniu, jeżeli posiadają osobny adres.

3. Operator wyznaczony ma prawo instalowania i użytkowania na obszarach wiejskich lub obszarach o rozproszonej zabudowie własnych oddawczych skrzynek pocztowych, po uzgodnieniu z właściwym wójtem (burmistrzem, prezydentem miasta), na warunkach uzgodnionych z właścicielem, użytkownikiem wieczystym lub posiadaczem samoistnym nieruchomości.

4. Przepisu ust. 1 nie stosuje się w przypadku zainstalowania przez operatora wyznaczonego własnych oddawczych skrzynek pocztowych zgodnie z ust. 3.

5.⁹ Minister właściwy do spraw łączności w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw budownictwa, planowania

---

⁹ Art. 40 ust. 5 zdanie wstępne zmienione ustawą z dnia 7.07.2016 r. (Dz.U. z 2016 r. poz. 1250), która wchodzi w życie 31.08.2016 r.

i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa określi, w drodze rozporządzenia, wymagania, jakim powinny odpowiadać oddawcze skrzynki pocztowe oraz ich usytuowanie, jak również warunki dostępu dla operatorów pocztowych, mając na uwadze zapewnienie:

- 1) bezpieczeństwa obrotu pocztowego;
- 2) dostępu do oddawczych skrzynek pocztowych dla operatorów pocztowych.

Spis treści

	Nb
1. Zakres regulacji	1
2. Obowiązek umieszczenia oddawczej skrzynki pocztowej . .	2
3. Skrzynka oddawcza – wymagania	3
4. Skrzynki przydrożne	4
5. Brak skrzynki oddawczej – skutki	5

1. Zakres regulacji. Na mocy art. 56 ustawy z 23.11.1990 r. 1 o łączności (t.j. Dz.U. z 1995 r. Nr 117, poz. 564 ze zm.), tj. przed wejściem w życie PrPoczt z 2003 r., wyłączne prawo bezpłatnego umieszczania na nieruchomościach w budynkach m.in. skrzynek do doręczania korespondencji przysługiwało Przedsiębiorstwu Państwowemu Użyteczności Publicznej Poczta Polska. Dla realizacji tego uprawnienia nie miało znaczenia, do kogo należał budynek (wspólnota mieszkaniowa, spółdzielnia mieszkaniowa lub prywatny właściciel). W efekcie przyjętego rozwiązania właścicielem budynkowych skrzynek pocztowych była wyłącznie Poczta Polska S.A. Natomiast art. 37 ust. 1 PrPoczt z 2003 r. zobowiązał właścicieli lub współwłaścicieli nieruchomości do wymiany oddawczych skrzynek pocztowych zainstalowanych przed dniem wejścia w życie tamtej ustawy, jeżeli nie spełniały one wymagań wynikających z PrPoczt z 2003 r., czyli nie zapewniały dostępu do nich przez otwór wrzutowy operatorom pocztowym innym niż Poczta Polska S.A. Obowiązek ten na mocy art. 90 PrPoczt z 2003 r. miał być zrealizowany do dnia 24.8.2008 r.

2. Obowiązek umieszczenia oddawczej skrzynki pocztowej. 2 Artykuł 40 PrPoczt nakłada na właściciela lub współwłaściciela nieruchomości gruntowych, na których znajduje się budynek mieszkalny, lub budynku mieszkalnego stanowiącego odrębną nieruchomości obowiązek umieszczenia oddawczej skrzynki pocztowej. Jest

to kontynuacja dotychczasowych zasad podyktowanych wymogami unijnymi. Właścicielem takich skrzynek nie jest operator pocztowy, a właściele lub współwłaściele nieruchomości, w tym oczywiście w przypadkach wskazanych prawem – wspólnoty mieszkaniowe lub spółdzielnie mieszkaniowe. Każdy z operatorów, a właściwie doręczyciele (listonosze), ma dostęp do takich skrzynek w celu doręczania korespondencji, tak aby zarówno adresaci, jak i nadawcy nie byli ograniczeni tylko do usług określonej grupy operatorów. Artykuł 40 PrPoczt ma dwa cele: z jednej strony jest to zapewnienie konkurencji usług na rynku pocztowym przez powszechny dostęp do skrzynek oddawczych, z drugiej – ma zapewnić zachowanie tajemnicy pocztowej i słuszny interes osób korzystających z usług pocztowych, którym zależy na ochronie ich prywatności.

3 3. Skrzynka oddawcza – wymagania. Skrzynka oddawcza ma spełniać wymagania określone w przepisach wydanych na podstawie ust. 5, tj. rozporządzenia z 3.4.2014 r. Ministra Administracji i Cyfryzacji w sprawie oddawczych skrzynek pocztowych (Dz.U. poz. 506). Rozporządzenie zostało wydane w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa. Przy określaniu wymagań, jakim powinny odpowiadać oddawcze skrzynki pocztowe oraz ich usytuowanie, uwzględniono warunki dostępu dla operatorów pocztowych, mając na uwadze zapewnienie bezpieczeństwa obrotu pocztowego oraz dostępu do oddawczych skrzynek pocztowych dla operatorów pocztowych. I tak rozporządzenie określa m.in.:

- 1) konstrukcję oddawczej skrzynki pocztowej oraz materiał, z którego jest wykonana. Powyższe ma zapewnić ochronę umieszczanych w skrzynce przesyłek listowych w szczególności przed kradzieżą oraz w zakresie poufności, zabezpieczenia przeciwpożarowego, a także przed szkodliwym wpływem warunków atmosferycznych;
- 2) wielkość skrzynki i jej pojemność, jak również wymiary otworu wrzutowego skrzynki, przy czym konstrukcja otworu wrzutowego skrzynki ma zabezpieczać przesyłki listowe przed wyjęciem przez ten otwór. Należy przyjąć, że ustandaryzowane wymiary skrzynki i otworu wrzutowego mają też pośrednio gwarantować powszechny dostęp do nich każdego z operatorów pocztowych;
- 3) sposób oznaczenia oddawczej skrzynki pocztowej.

Obowiązek umieszczenia oddawczej skrzynki pocztowej jest realizowany:

- 1) w budynkach jednorodzinnych – przez umieszczenie oddawczej skrzynki pocztowej przed drzwiami wejściowymi do budynku lub w ogólnie dostępnej części nieruchomości;
- 2) w budynkach wielorodzinnych, w których wyodrębnione są co najmniej 3 lokale – przez umieszczenie w ogólnie dostępnej części nieruchomości zestawu oddawczych skrzynek pocztowych w liczbie odpowiadającej liczbie samodzielnych lokali mieszkalnych oraz lokali o innym przeznaczeniu, jeżeli mają osobny adres.

4. Skrzynki przydrożne. Operator wyznaczony ma prawo instalowania i użytkowania na obszarach wiejskich lub obszarach o rozproszonej zabudowie własnych oddawczych skrzynek pocztowych (zwanymi skrzynkami przydrożnymi – <https://media.poczta-polska.pl/pr/295012/poczta-polska-zapewnia-kolejnemu-operatorowi-pocztowemu-dostep-do-infrastruktury>; 24.5.2017 r.), po uzgodnieniu z właściwym wójtem (burmistrzem, prezydentem miasta), na warunkach ustalonych z właścicielem, użytkownikiem wieczystym lub posiadaczem samoistnym nieruchomości. Jak wskazano w uzasadnieniu ustawy: „Uprawnienie to związane jest z obowiązkiem świadczenia usług powszechnych nawet na terenach, gdzie jest to nierentowne (tereny wiejskie i o rozproszonej zabudowie) i ma na celu obniżenie kosztów doręczania przesyłek na tych terenach”. W takim przypadku właściciel lub współwłaściciele nieruchomości są zwolnieni z obowiązku zapewnienia oddawczych skrzynek pocztowych. Brak skrzynek oddawczych, o których mowa w ust. 1 nie stoi na przeszkodzie, aby ze skrzynek operatora wyznaczonego korzystali w ramach dostępu do infrastruktury pocztowej także inni operatorzy (por. art. 66 ust. 1 pkt 2 PrPoczt).

Jak wskazuje się w doktrynie, montowanie skrzynek przydrożnych stanowi szczególnie przywilej operatora wyznaczonego. Obowiązek instalowania oddawczych skrzynek pocztowych ciąży na właścicielach lub współwłaścicielach nieruchomości, a sposób ich instalowania ma zapewniać m.in. dostęp do nich dla wszystkich operatorów pocztowych, ale zasady równego dostępu nie obowiązują w przypadku skrzynek przydrożnych. „Regulacja, która w zamierzeniu miała ułatwić użytkownikom dostęp do infrastruktury pocztowej, w rezultacie daje operatorowi wyznaczonemu przewagę konkurencyjną i dodatkowe źródła przychodów kosztem pozostałych operatorów.

Poważny problem może stanowić wykazanie przed organami UE, że przepisy te są proporcjonalne do zamierzonego celu. Ponadto zdaniem Trybunału Konstytucyjnego, dokonującego wykładni zasady równości wyrażonej w art. 32 ust. 2 Konstytucji RP, oznacza ona, że «nie wolno tworzyć prawa różnicującego sytuację prawną podmiotów, których sytuacja faktyczna jest taka sama. Dla oceny konstytucyjności konkretnych przepisów konieczna jest ocena kryterium, na podstawie którego dokonano zróżnicowania. Kryterium takie powinno mieć: 1) charakter istotny (relewantny), a więc pozostawać w bezpośrednim związku z celem i zasadniczą treścią przepisów, w których zawarta jest kontrolowana norma, oraz służyć realizacji tego celu i treści; 2) proporcjonalny; 3) pozostawać w związku z innymi wartościami, zasadami czy normami konstytucyjnymi, uzasadniającymi odmienne traktowanie podmiotów podobnych»” (Z. Snażyk, Świadczenie pocztowej usługi powszechnej w warunkach liberalizacji rynku, Warszawa 2015, Legalis).

- 5 5. **Brak skrzynki oddawczej – skutki.** Brak realizacji obowiązku instalowania oddawczych skrzynek pocztowych albo ich instalowanie, ale z naruszeniem wymogów prawa, podlega karze pieniężnej (por. art. 127 PrPoczt, a w kwestii realizacji obowiązku zapewnienia skrzynek por. art. 184 PrPoczt).

Kontrola obowiązku umieszczania oddawczych skrzynek pocztowych należy do kognicji Prezesa UKE (art. 192 ust. 1 pkt 21 PrTelekom), a regulator, wykonując ten obowiązek, ma prawo wstępu na teren nieruchomości, na których znajdują się oddawcze skrzynki pocztowe (art. 192 ust. 1a PrTelekom).

Art. 41. [Tajemnica pocztowa]

1. **Tajemnica pocztowa obejmuje informacje przekazywane w przesyłkach pocztowych, informacje dotyczące realizowania przekazów pocztowych, dane dotyczące podmiotów korzystających z usług pocztowych oraz dane dotyczące faktu i okoliczności świadczenia usług pocztowych lub korzystania z tych usług.**

2. **Do zachowania tajemnicy pocztowej są obowiązani:**

- 1) **operator pocztowy;**
- 2) **osoby, które z racji wykonywanej działalności mają dostęp do tajemnicy pocztowej.**

3. Naruszeniem obowiązku zachowania tajemnicy pocztowej jest w szczególności:

- 1) ujawnianie lub przetwarzanie informacji albo danych objętych tajemnicą pocztową;
- 2) otwieranie zamkniętych przesyłek pocztowych lub zapoznawanie się z ich treścią;
- 3) umożliwianie osobom nieuprawnionym podejmowania działań mających na celu wykonywanie czynności, o których mowa w pkt 1 i 2.

4. Nie stanowi naruszenia obowiązku zachowania tajemnicy pocztowej:

- 1) podejmowanie działań, o których mowa w ust. 3 pkt 1 i 2, w przypadkach przewidzianych przepisami prawa lub w umowie o świadczenie usługi pocztowej;
- 2) posługiwanie się przez operatora pocztowego referencjami obejmującymi dane dotyczące podmiotów korzystających z jego usług pocztowych oraz rodzajów tych usług, w przypadku gdy dane te są publikowane za zgodą podmiotów, których one dotyczą.

5. Obowiązek zachowania tajemnicy pocztowej jest nieograniczony w czasie.

6. Operator pocztowy jest obowiązany do zachowania należytej staranności w zakresie uzasadnionym względami technicznymi lub ekonomicznymi przy zabezpieczaniu urządzeń i obiektów wykorzystywanych przy świadczeniu usług pocztowych oraz zbiorów danych przed ujawnieniem tajemnicy pocztowej.

Spis treści

	Nb
1. Zakres regulacji	1
2. Informacje przekazywane w przesyłkach pocztowych	2
3. Informacje dotyczące realizowania przekazów pocztowych	3
4. Dane dotyczące podmiotów korzystających z usług pocztowych oraz dane dotyczące faktu i okoliczności świadczenia usług pocztowych lub korzystania z tych usług	4
5. Zakres podmiotowy	5
6. Wyłączenia obowiązku zachowania tajemnicy pocztowej	6
7. Naruszenia tajemnicy pocztowej	7
8. Kontrola obowiązku przez Prezesa UKE	8

- 1 1. Zakres regulacji.** Rozważania na temat tajemnicy pocztowej należy zacząć od ustawy zasadniczej. Konstytucja RP w art. 49 przyznaje obywatelom wolność i ochronę tajemnicy komunikowania się, która może podlegać ograniczeniom jedynie w przypadkach i w sposób określony w przepisach rangi ustawowej. Tajemnica komunikowania w ustawie zasadniczej jest określona bardzo szeroko, a jej ograniczenia powinny być ustanawiane tylko wtedy, gdy są konieczne w demokratycznym państwie, w szczególności dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego, zdrowia i moralności publicznej albo wolności i praw innych osób. Ograniczenia te nie mogą naruszać istoty wolności i praw.

Ustęp 1 nie zawiera definicji tajemnicy pocztowej, a jedynie jej zakres. Można nawet przyjąć, iż **tajemnica pocztowa definiowana jest przez swój zakres i obejmuje:** informacje przekazywane w przesyłkach pocztowych, informacje dotyczące realizowania przekazów pocztowych, dane dotyczące podmiotów korzystających z usług pocztowych oraz dane dotyczące faktu i okoliczności świadczenia usług pocztowych lub korzystania z tych usług. Tak wyznaczony zakres tajemnicy pocztowej wskazuje na fakt objęcia nią nie tylko samej treści korespondencji, lecz także faktu, okoliczności komunikowania, podmiotów biorących udział w komunikacji, czy przesyłania przekazów pocztowych.

- 2 2. Informacje przekazywane w przesyłkach pocztowych.** Stosownie do definicji ustawowej (art. 3 pkt 21 PrPoczt) przez przesyłkę pocztową rozumie się rzecz opatrzoną oznaczeniem adresata i adresem, przedłożoną do przyjęcia lub przyjętą przez operatora pocztowego w celu przemieszczenia i doręczenia adresatowi. W zakres przesyłek pocztowych włączone są więc wszystkie rodzaje przesyłek, których przemieszczanie, sortowanie i doręczanie stanowi usługę pocztową. Wszelkie informacje, które zawarte są w takich przesyłkach są objęte tajemnicą pocztową.

- 3 3. Informacje dotyczące realizowania przekazów pocztowych.** Przekaz pocztowy to – zgodnie z art. 3 pkt 16 PrPoczt – polecenie doręczenia adresatowi określonej kwoty pieniężnej przez operatora pocztowego. Tajemnicą pocztową w tym wypadku będą wszelkie informacje związane z wysokością kwoty objętej przekazem, a także podmiotami biorącymi udział w usłudze przekazu, czyli to, kto dokonuje przekazania, jakiej wysokości kwoty oraz komu przekazanie następuje.

4. Dane dotyczące podmiotów korzystających z usług pocztowych oraz dane dotyczące faktu i okoliczności świadczenia usług pocztowych lub korzystania z tych usług. Tajemnicą pocztową objęte są więc informacje szczegółowe dotyczące nadawców i adresatów korespondencji czy przekazów pocztowych; informacje o samym fakcie korzystania z usług pocztowych, a także wszelkich okoliczności związanych z korzystaniem lub świadczeniem usług pocztowych. Zakres takich okoliczności jest bardzo szeroki, może dotyczyć np. placówki pocztowej, w której nastąpiło zawarcie umowy o świadczenie usługi pocztowej, jej ceny, sposobu doręczenia (np. czy odbiór bezpośredni przez adresata czy przez pełnomocnika) i wielu innych okoliczności, które w sposób teoretyczny trudno zdefiniować. Mogą być one bardzo specyficzne i uzależnione od indywidualnych potrzeb klientów czy pomysłów samych operatorów na świadczenie usług. Z pewnością jednak wszystkie te dane i okoliczności będą stanowiły tajemnicę pocztową.

5. Zakres podmiotowy. Do zachowania tajemnicy pocztowej zobowiązani zostali **operatorzy pocztowi** oraz **osoby, które z racji wykonywanej działalności mają dostęp do tajemnicy pocztowej**, a więc np. agenci pocztowi, którzy zawierają z operatorami pocztowymi stosowne umowy na podstawie KC.

Jednocześnie ustawodawca jako **przypadki stanowiące naruszenie obowiązku zachowania tajemnicy pocztowej** wymienił (ust. 3) w szczególności:

- 1) **ujawnianie lub przetwarzanie** informacji albo danych objętych tajemnicą pocztową;
- 2) **otwieranie zamkniętych przesyłek lub zapoznawanie** się z ich treścią;
- 3) **umożliwianie osobom nieuprawnionym działań mających** na celu wykonywanie czynności, o których mowa w pkt 1 i 2.

Nie jest to katalog zamknięty przypadków stanowiących naruszenie tajemnicy pocztowej. Jest to jedynie przykładowe wyliczenie najbardziej oczywistych sposobów na naruszenie tajemnicy. Jakikolwiek inne zachowania, które będą prowadziły do ujawnienia informacji wskazanych w ust. 1, będą stanowiły naruszenie obowiązku zachowania tajemnicy pocztowej.

PrPoczt nie dookreśla, jakie czynności stanowią przetwarzanie informacji będących tajemnicą pocztową. Definicja przetwarzania jest natomiast zawarta w art. 7 pkt 2 OchrDanychU i zgodnie z nią przez przetwarzanie rozumie się jakiegokolwiek operacje wykonywane na da-

nych osobowych, takie jak zbieranie, utrwalanie, przechowywanie, opracowywanie, zmienianie, udostępnianie i usuwanie, a zwłaszcza te, które wykonuje się w systemach informatycznych. Definicja ta może mieć odpowiednie zastosowanie przy interpretacji przetwarzania informacji albo danych objętych tajemnicą pocztową.

Rodzaj skrzynek oddawczych wpływa na konsekwencje prawne korzystania z tych skrzynek przez operatorów pocztowych innych niż operator wyznaczony. W przypadku bowiem skrzynek nowego typu nie można mówić o bezprawnym wrzucaniu przesyłek do tych skrzynek, gdyż dostęp do tych skrzynek jest prawnie zapewniony dla wszystkich operatorów pocztowych funkcjonujących na polskim rynku. Sankcjonowane powinno być natomiast działanie tych operatorów polegające na umieszczaniu przesyłek pocztowych lub druków bezadresowych w skrynkach starego typu, z których korzysta Poczta Polska S.A. Budowa tych skrzynek umożliwi umieszczenie w nich przesyłki wyłącznie po otwarciu skrzynki, co wiąże się z dostępem do mogącej znajdować się w niej korespondencji będącej przedmiotem świadczenia usług przez Poczta Polską S.A., a także włożonej przez innego operatora. Mając na uwadze wskazaną powyżej definicję przetwarzania wynikającą z ustawy o ochronie danych osobowych, nie sposób jest uznać, że sam fakt otwarcia skrzynki oddawczej starego typu przez pracownika operatora innego niż Poczta Polska S.A. w sytuacji, w której znajduje się tam korespondencja innych operatorów, w celu włożenia do niej własnej korespondencji stanowi naruszenie obowiązku zachowania tajemnicy pocztowej. Podjęcie wyłącznie takiej czynności nie skutkuje bowiem np. pozyskaniem informacji i danych będących tajemnicą pocztową, w tym danych dotyczących podmiotów korzystających z usług pocztowych oraz danych dotyczących faktu i okoliczności świadczenia usług pocztowych lub korzystania z tych usług. Niewątpliwie informacje, które można pozyskać na podstawie przesyłek pocztowych znajdujących się w skrynce oddawczej, stanowią informacje wymienione w art. 41 ust. 1 PrPoczt, co oznacza, że są objęte tajemnicą pocztową. Zatem w przypadku, gdyby pracownik danego operatora, umieszczając przesyłki w skrynce oddawczej starego typu obok znajdującej się w niej korespondencji innych operatorów, podjął którekolwiek z działań wymienionych w art. 41 ust. 3 PrPoczt, należałoby mówić o naruszeniu obowiązku zachowania tajemnicy pocztowej.

- 6 6. Wyłączenia obowiązku zachowania tajemnicy pocztowej.**
Ustęp 4 pkt 1 wskazuje, że nie nastąpi naruszenie obowiązku

zachowania tajemnicy pocztowej, jeżeli ujawnianie lub przetwarzanie informacji albo danych objętych tajemnicą pocztową, czy też otwieranie zamkniętych przesyłek pocztowych lub zapoznawanie się z ich treścią następuje w przypadkach przewidzianych przepisami prawa lub zostało to wskazane w umowie o świadczenie usług pocztowych. PrPoczt zezwala na otwarcie przesyłki pocztowej w przypadku konieczności wykonania prawa zastawu (art. 31 PrPoczt), niemożności doręczenia przesyłki adresatowi lub jej zwrotu nadawcy (art. 33 PrPoczt), uzasadnionego podejrzenia, że przesyłka pocztowa może spowodować uszkodzenie innych przesyłek lub mienia operatora pocztowego (art. 36 PrPoczt).

Zgodnie z pkt 2 ust. 4 naruszenie obowiązku zachowania tajemnicy pocztowej nie nastąpi w sytuacji posługiwania się przez operatora pocztowego **referencjami obejmującymi dane** dotyczące podmiotów korzystających z jego usług pocztowych oraz rodzajów tych usług, w przypadku **gdy dane te są publikowane za zgodą podmiotów, których dotyczą**. Przepis ten wyraźnie wskazuje, jakiego rodzaju dane mogą być ujawniane za zgodą podmiotu korzystającego z usługi pocztowej. Dopuszczalne jest zatem ujawnianie jedynie danych podmiotów (np. imię, nazwisko czy firma przedsiębiorcy) korzystających z usług oraz informacji o tym, z jakiego rodzaju usług danego operatora wskazany podmiot korzystał. Jest to swoista ochrona dokonana przez ustawodawcę nad słabszą stroną relacji umownej, czyli nad usługobiorcą, który w nierównej relacji z operatorem pocztowym mógłby być – w braku tak precyzyjnie określonego w przepisach zakresu zwolnienia z obowiązku zachowania tajemnicy pocztowej – nakłaniany przez operatora do wyrażenia zgody na udostępnianie informacji i danych w szerszym zakresie.

Kolejna grupa wyłączeń to sytuacje, w których tzw. uprawnione podmioty, enumeratywnie wymienione w art. 82 PrPoczt (Policja, Straż Graniczna, Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Służba Kontrwywiadu Wojskowego, Żandarmeria Wojskowa, Centralne Biuro Antykorupcyjne, Krajowa Administracja Skarbowa, prokuratorzy, sądy), uzyskują dostęp do informacji chronionych tajemnicą pocztową w związku z wykonywaniem zadań i obowiązków na rzecz obronności, bezpieczeństwa państwa oraz bezpieczeństwa i porządku publicznego.

Obowiązki związane z koniecznością zachowania tajemnicy pocztowej są nieograniczone w czasie.